

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2022

BcA. Martin Kelbl

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

**AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ
NON-FICTION KNIHA (DIDAKTICKÁ)**

They, them - příběhy lidí na spektru všech pohlaví

BcA. Martin Kelbl

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Ilustrace a grafický design,

specializace Ilustrace

Diplomová práce

**AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ
NON-FICTION KNIHA (DIDAKTICKÁ)**

They, them - příběhy lidí na spektru všech pohlaví

BcA. Martin Kelbl

Vedoucí práce: akad. mal. Renáta Fučíková
Katedra designu
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2022

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Martin KELBL**
Osobní číslo: **D19N0012P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace**
Téma práce: **AUTORSKÁ ILUSTROVANÁ NON-FICTION KNIHA (DIDAKTICKÁ)**
Téma práce anglicky: **NON-FICTION PICTURE BOOK**
Zadávací katedra: **Katedra designu**

Zásady pro vypracování

Autorský koncept a realizace funkční autorské bohatě ilustrované knihy s naučnou tematikou, minimální rozsah 40 stran.

Tvůrčí záměr: Záměrem je vytvořit návrh funkční umělecké publikovatelné knihy.

Způsob realizace: Technika realizace vyplyne v průběhu přípravných kreseb, skic a následných zkoušek.

Cíl: Cílem práce je vytvořit knihu, která bude řešit dané téma.

Předpokládaný charakter výstupu: Výstupem budou minimálně 3 kopie knihy s minimálním počtem 20 ilustrací.

Rozsah průvodní zprávy: Průvodní zpráva bude vytvořena v rozsahu minimálně 5 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 5 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

MOREAU, Laurent. *A che pensi?* Orrechio Acerbo, 2012. ISBN 9788896806326.
ICINORI. *E poi.* Orrechio Acerbo, 2018. ISBN 978899064877.
LEWIS, Emma. *Museo delle mie cose.* Baroni e Gori, 2017. ISBN 978886799393.
VAICENAVIČIENÉ, Monica. *Che cos'è un fiume?* Topipittori, 2019. ISBN 9788833700175.
RAUD, Piret. *Un Jardin Merveilleux.* Rouergue, 2020. ISBN 9782812619953.
BLAŽEK, Filip. *Typokniha.* UMPRUM, 2020. ISBN 9788088308126.
BLEXBOLEX. *Romance.* Albin Michel Jeunesse, 2013. ISBN 9782226242341.

Vedoucí diplomové práce: **akademický malíř Renáta Fučíková**
Katedra designu

Datum zadání diplomové práce: **31. května 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **29. dubna 2022**

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Doc. akademický malíř František Steker v.r.
vedoucí katedry

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracoval samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, květen 2022

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to be 'K. H.' or similar.

podpis autora

OBSAH

1	Výběr tématu	8
1.1	Obecný výběr vzhledem ke studiu jako celku	8
1.2	Volba konkrétního tématu diplomové práce	8
2	Uchopení tématu.....	9
2.1	Výtvarná inspirace a vliv na vlastní tvorbu.....	9
2.2	Rešerše tématu.....	9
2.3	Cílová skupina, význam publikace.....	10
3	Výtvarné zpracování	11
3.1	Výběr výtvarné techniky	11
3.2	Proces zvolené techniky, materiály	11
3.3	Skladba ilustrací	12
3.4	Problematika výtvarné techniky	12
4	Textová část a grafické zpracování.....	13
4.1	Úprava a korektura textu	13
4.2	Grafická úprava knihy	13
4.3	Shrnutí spolupráce.....	14
5	Tisk a vazba	15
5.1	Zvolení studia Voala	15
5.2	Zhotovení knih a vazba	15
6	Závěr.....	16
7	Resumé	17
	Seznam použité literatury.....	18
	I. Knižní a periodická literatura.....	18
	II. Internetové zdroje	19
	Seznam příloh.....	20
	Přílohy	21

1. Výběr tématu

1.1 Obecný výběr vzhledem ke studiu jako celku

V ateliéru Didaktické ilustrace jsem každý semestr dostal příležitost zpracovat různá zadání. Zatímco bakalářský stupeň mi umožnil pracovat na menších celcích, během magisterského studia jsem se osmělil zhotovit kompletní ilustrované knihy. Mým cílem bylo vlastnit několik autorských výtvarných děl různých literárních žánrů k osobní prezentaci po ukončení studia. Kromě knihy pro děti typu silent book – *Nezlomní přátelé*, výrazných grafických ilustrací palindromů – *Tam a zpět* a série krátkých animací na odlišnost češtiny na Moravě – *Slova z dědiny* mi chyběla zkušenost s didaktickou knihou s autorským textem. Touto selekcí jsem se rozhodl zpracovat non-fiction knihu jako svou diplomovou práci.

1.2 Volba konkrétního tématu diplomové práce

Během léta roku 2021 jsem si pečlivě zapisoval veškeré nápady, které mi prolétly hlavou nehladě na jejich potenciál. Tím pádem jsem na konci září vlastnil seznam různých námětů a potřeboval si z nich vybrat. Prioritou byl především osobní zájem. Chtěl jsem si vybrat téma, které budu s chutí zkoumat a následně výtvarně zpracovávat. Dalším kritériem byla ojedinělost na českém, potažmo světovém knižním trhu, a nosnost aktuálnosti a poetiky. To znamená najít příběh či tematiku, ve kterých se ukrývají radosti a potíže samotného žití. Rád zkoumám lidské vztahy a vliv rodiny, přátel a společnosti na naši osobnost, takže i tenhle faktor mě ovlivňoval a pravděpodobně bude ovlivňovat i nadále.

Po první selekci námětů jsem měl na výběr ze tří témat. Jako první se nabízel příběh mé nevlastní babičky, která vyrostla v tišnovském klášteře Porta Coeli. Je to samozřejmě velmi osobní téma, dalo by se poeticky zpracovat, ale nepůsobilo na mě žánrově jedinečně. Druhý motiv by zkoumal, jak nás můžou ve všedních činnostech během dne ovlivňovat vzpomínky a průpovídky lidí, na které jsme v životě narazili. To je koncept, jenž bych rád v budoucnosti zpracoval. Při výběru jsem ale cítil, že bych výtvarně tíhnul ke knize *Tam a zpět*, a já měl chuť pustit se do něčeho mnou neprobádaného. Třetí téma, vítězné, bylo mapování lidí, jak v historii, tak v současnosti, kteří změnili své pohlaví. Pozitivními body této možnosti byl fakt, že jsem měl už díky osobnímu zájmu rozpracovanou rešerši. Věděl jsem, že mi námět nebude omezovat barevnost, jedná se o velmi současnou nauku, a nakonec jsem tušil, že by pro mě byla práce na této konkrétní problematice jakousi terapií. Tím jsem měl téma v říjnu vybráno.

2. Uchopení tématu

2.1 Výtvarná inspirace a vliv na vlastní tvorbu

Diplomovou práci jsem chtěl od začátku pojmout jako celistvý projekt rámuující celé moje studium, se všemi získanými zkušenostmi a dovednostmi. S bakalářskou prací jsem na to tolik nedbal, ale uvědomil jsem si, že i pro studenty uměleckých škol a fakult nabízí jejich závěrečná práce prostor k bádání. Naší výhodou je fakt, že zkoumáme sami sebe jako řemeslníka, potažmo produkt, který po studiu využijeme k získání práce. Tím míním, že jsem chtěl využít možnost akademického prostředí a do svého finálního projektu zakomponovat to, co je pro mě důležité, zajímavé, novátorské a vkusné.

Přišlo mi náročné vybrat postavy, které by mě dlouhodobě inspirovaly, ale v průběhu práce na knize jsem si na několik jmen vzpomněl. Dlouhodobě mě fascinuje italská ilustrátorka *Beatrice Alemagna*. Je to momentálně hvězda na scéně světové ilustrace, a tím je i nasnadě otázka, jak moc jsem vůči ní subjektivní, ale pamatuji si, že mě její kniha *Un grand jour de rien*¹ doopravdy zaujala. A to nejen výtvarně, ale i příběh a zhotovení knihy mi přišly neuvěřitelně současná a ojedinělá. Beatrici od té doby pečlivě sleduji.

Během vybírání tématu diplomové práce jsem začal přemýšlet, kdo by mě mohl výtvarně nasměrovat. Tou dobou jsem sledoval francouzského ilustrátora *Jean Mallarda*², který je výjimečný svými čistými a detailními akvarelovými malbami. A také práci španělské ilustrátorky *Ana Bustelo*³ kombinující prvky digitální i klasické tvorby. Oba mě v průběhu inspirovali svou čistotou a využitím barev. Kromě nich bych také rád zmínil italského malíře *Marco Ieie*⁴, kterého jsem poznal na jeho workshopu v rámci nultého ročníku Symposia Jiřího Trnky. Marco nám ukázal, jak maluje především svůj oblíbený les, a mě namotivoval, abych konečně nějaký projekt namaloval ručně. Neodmyslitelnou inspirací jsou pro mě i mí spolužáci. V ateliéru už vzniklo několik didaktických knih s autorským textem, takže mě poháněla i motivace se těmto pracím přinejmenším vyrovnat.

2.2 Rešerše tématu

Rozmanitost témat v rámci LGBTQ+ komunity mi je přirozeně blízká jako queer⁵ osobě. Často jsem se chtěl v nějaké práci takovému tématu věnovat, ale nevěděl jsem, jak ho v semestrální tvorbě uchopit. Díky samotnému zpochybnění vlastní identity jsem četl víc článků a příspěvků na internetu, které popisují zkušenosti transgender⁶ nebo nebinárních⁷ lidí. První impuls věnovat se tématu jsem získal díky prezentaci organizace Transparent⁸. A tak jsem

¹ ALEMAGNA, Beatrice. *Un grand jour de rien*. Éditions Albin Michel, 2016.

² MALLARD, Jean. <https://www.jeanmallard.com/>.

³ BUSTELO, Ana. <http://anabustelo.es/>.

⁴ IEIE, Marco. <https://www.instagram.com/marcoieie>.

⁵ Zastřešující označení pro všechny, jejichž identita není heterosexuální nebo cisgenderová.

⁶ Označení lidí, jejichž genderová identita není v souladu s biologickým pohlavím, které jim bylo určeno při narození.

⁷ Zastřešující kategorie pro genderové identity, které nejsou výlučně mužské ani ženské, a stojí tak mimo genderovou binaritu.

⁸ Organizace usilující o prosazování práv a pozitivních společenských změn ve prospěch transgender, nebinárních a intersex osob, <https://jsmetransparent.cz/>.

objevil několik dalších skupin lidí po celém světě, které mají vlastní název, komunitu a zkušenosti ke sdílení. Napadlo mě, že odvyprávění příběhu každé skupiny by mohlo široké veřejnosti ukázat, že transgender lidé tu byli, jsou a jejich přítomnost ve společnosti je více než běžná.

Stačilo, abych znal jména, která označují příslušné skupiny, a poté jsem začal vytvářet detailnější rešerši. České knihovny a jiná média mi neposkytly dostatek informací o transgender lidech a nebinaritě, proto jsem většinu faktů vyhledával v angličtině a na internetu. Jelikož v knize zobrazuji především lidi z nedávné minulosti, nejvíce mi pomohly dokumenty a rozhovory se samotnými osobami z konkrétních oblastí. Často jsem čerpal z fotodokumentací ze stránek *The New Yorker*, *The Guardian*, *New York Times* a *Vogue* a poté z queer orientovaných internetových magazínů jako *Out*, *AnotherMan*, *Dazed*, *Interview Magazine* a dalších, které mě z těchto zmíněných webů přesměrovaly na další.

Takto jsem vyhledával hrdiny ze současnosti. Do knihy jsem chtěl zařadit i historické postavy, o kterých možná čtenáři už slyšeli. To platí třeba pro postavu ze společného hrobu z mladého paleolitu nalezenou v Pavlově na jižní Moravě, o které jsem se dozvěděl v tamním muzeu⁹. Nebo dát za příklad přeměnu Johanky z Arku, připomenout zvláštní legendu o papežce z 10. století a jinak představit malírku/malíře Toyen. To jsou body, které jsem převyprávěl, aby čtenářovi ukázaly možnost vnímat je více přirozeně.

2.3 Cílová skupina, význam publikace

Vysvětlovat vlastní chápání svojí sexuální identity není příjemné, nelze to říct v rychlosti a je těžké popsat sebe a k tomu i historii celé tematiky. V jistém smyslu mi v průběhu práce došlo, že se snažím vypsat ze své frustrace. A i když je kniha koncipovaná pro děti od 12 let, je spíše pro všechny generace narozené před rokem 1990. Věřím tomu, že děti ve zmíněné věkové kategorii si jsou díky sociálním sítím mnohem více vědomé, že jejich sexuální orientace i sexuální identita může být různorodá, a kniha *They, them* by pro ně byla zajímavostí a celkovým uchopením tématu v knižním zpracování. Samozřejmě může být nápomocná i těm dětem, které se cítí se svou situací osaměle. Ale ve skutečnosti by mohla vzdělávat hlavně jejich rodiče a prarodiče. Mým cílem bylo odvyprávět příběhy skutečných lidí, se kterými se dá sympatizovat, a uvěřit, že má smysl dát dětem i dospělým prostor být tím, kým se cítí být.

⁹Archeopark Pavlov, <https://www.archeoparkpavlov.cz/>.

3. Výtvarné zpracování

3.1 Výběr výtvarné techniky

Bodem změny mého výtvarného projevu se dá označit absolvování stáže v Paříži u skvělého výtvarníka *Gérarda Lo Monaco*¹⁰. Gérard mě naučil nebát se barev, vytvářet mockupy, pozoroval jsem jeho profesionalitu. Několik měsíců po stáži jsem se začal učit digitální malbu a experimentovat s obyčejnou domácí tiskárnou. Díky tomu jsem si lépe osvojil základy serigrafie, hlavně vrstvení a překrytí barev a struktur. O několik měsíců později jsem byl schopen obě zkušenosti spojit a vytvořit dvě knihy pro děti, jednu čistě grafickou¹¹, druhou více příběhovou¹². Nicméně na začátku diplomové práce jsem měl nutkání opustit práci v počítači. Měl jsem nedostatek originálních ilustrací, které bych mohl třeba vystavit, a rozhodl jsem se postavit výzvě – malovat. Nakonec jsem se k počítači stejně vrátil, ale z konkrétního důvodu.

Výraznější změnou světové ilustrované tvorby je určitě vzestup užití digitální malby. Počítačová tvorba už je provázaná s tvorbou klasickou, ruční. Debatovat o tom, která z technik je ta *opravdovější*, je už podle mě zbytečné. Ale digitální výtvarníci dle mého názoru musí být obezřetní, aby jejich práce nepůsobila lacině, a tím mám na mysli, aby se nespokojili s jednoduchými a rychlými řešeními, které grafické programy nabízejí. Digitální zpracování jsem si osvojil skrze předešlé projekty a u tématu diplomové práce mi přišlo vhodné zkombinovat dva různé přístupy, neboť stejně tak na mě působí kombinace pohlavního spektra u trans a nebinaárních lidí. Tuto myšlenku mi vnikla i tvorba již zmíněné Any Bustelo a kniha *Et Puis*¹³ od studia Icinori. Při pohledu na jejich práce čtenář zkoumá, co je vytvořeno digitálně a co ručně. Mým záměrem bylo takového efektu docílit i v mých ilustracích.

3.2 Proces zvolené techniky a materiály

Většina ilustrací v knize vznikla z určité části nejprve v počítači. V programu Adobe Photoshop jsem vytvořil kompozici, namaloval černé siluety postav a krajiny. Do siluet jsem vložil již předem zhotovené struktury, vytvořené ručně, a posléze je v Adobe InDesign obarvil do požadovaných barev. Na domácí inkoustové tiskárně jsem tiskl siluety přes sebe jako serigrafii a při napínání na desku jsem barvy rozpouštěl vodou. Díky tomu jsem trochu ztrácel kontrolu nad výsledkem a to mě nutilo být posléze více kreativní. Barvy tímto procesem získaly měkkost a něhu. Když jsem měl vytvořený základ, domaloval jsem ilustrace kvašovými barvami *PWC* od *ShinHanart* a pastelkami *Derwent Procolour*. Občas jsem do ilustrací zasáhl i válečkem, abych získal větší, graficky zajímavou plochu. Musel jsem tisknout na papír *Flora 240 g/m²*, jelikož se do něj inkoust při tisku dobře vpil, zatímco při rozmývání vodou papír odolal výraznému zašpinění bílé plochy.

¹⁰ LO MONACO, Gérard. <https://gerardlomonaco.com/>.

¹¹ KELBL, Martin. *Tam a zpět, sbírka českých palindromů*. 2021.

¹² KELBL, Marto. *Nezlomní přátelé*. 2021.

¹³ ICINORI. *Et puis*. Éditions Albin Michel Jeunesse, 2018.

3.3 Skladba ilustrací

K celkovému uchopení knihy bylo zapotřebí vytvořit náhled v miniatuře. Díky počátečnímu nezávaznému experimentování jsem si vytvořil schéma, které se bude v knize opakovat. Příběhy, které jsem převyprávěl, jsou převážně konkrétní. Nabízelo se zobrazit postavy a přesné prostředí, ve kterých žily, aby si je čtenář lépe dosadil do kontextu. Nejvýraznějšími ilustracemi v knize jsou portréty jednotlivých skupin, které upřeně hledí ven. Přes to, že polovina z portrétů jsou podobizny konkrétních osob, jsem se snažil vytvořit spíše obecnou podobu zastupující danou skupinu lidí. Velký důraz jsem kladl na obměnu fyzických rysů, aby co nejvíce vystihly různorodost zobrazených lidí.

Kromě portrétů, prostředí a malých postav je kniha doprovázena i vzory a tabulkami s předměty, které mají opět za úkol co nejvíce popsat danou kapitolu. Každá kapitola je k tomu laděna do jiných barev a pro odlehčení jsou malby doplněné štětcovými kresbami.

3.4 Problematika výtvarné techniky

S výsledkem ilustrací jsem spokojený. Myslím, že jsem dokázal využít duality digitální a ruční malby. K procesu jsem dospěl různými experimentováními a věřím, že se dá tato technika ještě hlouběji zkoumat. Má ovšem i svá úskalí. Z tiskárny, kterou vlastním, nedostanu formát větší než A4 (musím počítat i s prostorem na ořezky). To mi plochu ilustrace přísně limituje. A i když je tiskárna schopná vytisknout několik barev, při rozpouštění se jejich intenzita ztrácí, a proto je také barevnost omezená.

4. Textová část a grafické zpracování

4.1 Úprava a korektura textu

Na knize jsem začal pracovat se základní rešerší obsahu, ale dokázal jsem ji rozšiřovat především vizuálně, a proto jsem text psal v průběhu malování. Vědom si toho, že poprvé sepisují delší souvislý text, požádal jsem Terezu Fraňkovou o korekturu a stylistickou úpravu. Díky jejím zásahům se odstranily gramatické chyby a text se sjednotil a upravil tak, aby byl pro cílovou skupinu srozumitelný a čitelný. Několikrát jsme si ho poslali k revizi. Tereza byla velmi pohotová, vždy nabídla vysvětlení svých návrhů a měla zájem vidět text do poslední chvíle před tiskem.

Uvědomuji si, že hotová kniha je dotažená především po výtvarné stránce a literární část by zasloužila větší pozornost. Například postavy z malé kapitoly *Mezipatra* by všechny zasloužily vlastní samotnou část. Kniha se dá rozšířit do ucelených deseti kapitol a mohla by ještě detailněji představit další skupiny trans a nebinárních lidí.

4.2 Grafická úprava knihy

4.2.1 Důvod oslovení grafického designéra

I když jsem absolvoval průpravu grafickým designem, tušil jsem, že na grafické zpracování knihy nemám dost kuráže. Rozhodl jsem se tedy oslovit studenta z ateliéru Grafický design Vojtěcha Liebla, aby se této části ujal. Vojtěch mě zaujal svou nápaditostí a silným grafickým projevem. Doufal jsem, že dodá mým ilustracím novou perspektivu a pomůže jim zapadnout do současné knižní tvorby. Když dal knihu Vojta dohromady, začali jsme ji společně editovat. Kontrolovali jsme ji několikrát, abych cítil, že je vše v pořádku. I on pečlivě následoval mé připomínky a byl pohotový.

4.2.2 Typografie, název knihy

Vojtěch mi doporučil písma, která byla podle něj pro knihu vhodná. Vybral jsem font *PicNic* od Marielle Nils¹⁴ a *Lapture* od Tima Arhense¹⁵. *PicNic* je organický font napodobující ruční psaní. Vlnění tohoto fontu podle mě rezonuje i v mých kresbách a tvoří dobrou kombinaci. Patkové písmo *Lapture* umožňuje číst souvislý text plynule, a proto jsem ho vybral.

Název knihy *They, them* jsem zvolil ze dvou důvodů. Dá se říct, že celosvětová LGBTQ+ komunita vděčí svému nynějšímu postavení činům queer Američanů. Ti svými protesty v 80. letech ukázali, že se nechtějí nadále skrývat, a odstartovali vlnu změn ve společnosti a politice. A v samotné angličtině průběžně vzniklo několik nových slov, výrazů a spojení, které pomohly LGBTQ+ lidem lépe identifikovat sami sebe. Jedna z takových lingvistických změn je i preferované rodové oslovení, které má několik podob. Nejčastěji to je *he/him*, v překladu *on/jemu*, *she/her*, *ona/jí*, anebo právě *they/them*, *oni/jim*, u nebinárních lidí. Název tedy koresponduje s tím, že samotné téma knihy je v širším povědomí lidí právě díky nedávné americké historii.

¹⁴ NILS, Marielle. <https://www.instagram.com/mariel.nils>.

¹⁵ ARHENS, Tim. <https://justanotherfoundry.com/>.

4.3 Shrnutí spolupráce

Přizvat další odborníky ke své práci bylo určitě dobré rozhodnutí. U předešlé, méně rozsáhlé ilustrované tvorby, jsem si často se vším vystačil sám, u téhle knihy ale byla spolupráce profesí klíčová k její funkčnosti. Tereza dokázala ukočírovat mou první snahu o naučný text a Vojtěch knihu zábavně a kvalitně dotvořil. Jsem velmi vděčný vedení fakulty za poskytnutí grantu, díky kterému bude práce Terezy a Vojty řádně zaplácena. Vyzkoušel jsem si tak komunikaci s dalšími lidmi, již jsou v praxi součástí každé publikace. Naučil jsem se, jak předat svoje požadavky a co taková spolupráce celkově obnáší.

5. Tisk a vazba

5.1 Zvolení studia Voala

Už na začátku práce jsem si hledal studio, kde bych nechal knihu vytisknout a svázat. Z dřívějších projektů jsem měl zkušenost pouze se studiem *Indigoprint*¹⁶. Jejich výhodou je kvalitní tisk, vazba, nízká cena a rychlost. Ale při konzultacích možností a tvorby nátisků jsem se cítil ztracený. Potřeboval jsem trochu více pozornosti ze strany výrobce, abych mohl knihu kvalitně dotáhnout do konce. To se týká třeba úpravy barevnosti, další kontroly textu, pohlídání si spádávky a další.

Díky dobrým zkušenostem svých přátel jsem se dozvěděl o studiu *Voala*¹⁷. Dobrý dojem na mě učinili hned ze začátku svou pohotovostí ohledně kalkulace zakázky. A při osobním setkání se mi dostatečně věnovali, pomohli mi objasnit moje možnosti a ladili jsme první nátisky. Tím si mě získali, rozhodl jsem se tedy tisknout zde.

5.2 Zhotovení knih a vazba

Data jsem odevzdal při druhé návštěvě studia a i přes jejich enormní vytiženost se mi tiskař pečlivě věnoval. Celou knihu jsme vytiskli na *Munken Print White 150 g/m²*. Jelikož je tento papír lehce nažloutlý, některé barvy, a převážně portréty, působily příliš červeně. Nakonec jsme vybrali papír *Munken Lynx 150 g/m²*, který je spíše čistě bílý. Ilustrace na něm mnohem lépe vynikly.

Abych využil možnost zkoušet a vytvořit unikátní výtvarné dílo, rozhodl jsem se knihy svázat otevřenou vazbou. Hřbet, na kterém by bylo možné vidět šití, je schován barevným plátnem a desky jsou z tvrdé lepenky. Kniha se dá kdekoliv zcela rozevřít, nevzniká tedy taková ztráta dat v místě švu jako u vazby V8. I přesto jsem pár knih ve vazbě V8 objednal, z nejistoty, kdyby otevřená vazba nebyla dostatečně pevná. To kvůli omezenému času, kdy je jednodušší a ekonomičtější objednat zakázku naráz.

Díky ochotě personálu jsem nejdřív nechal zhotovit pouze jeden výtisk a po kontrole studio dokončilo zbytek.

¹⁶ INDIGOPRINT, s.r.o. <https://www.indigoprint.cz/>.

¹⁷ VOALA. <https://www.voala.cz/>.

6. Závěr

They, them je kniha, která završuje mé studium na Fakultě designu a umění Ladislava Sutnara. Téma knihy jsem vybral na základě toho, co mě aktuálně zajímá a co bych chtěl lidem sdělit. Nejintenzivnější část práce proběhla na jaře roku 2022, kdy jsem psal text, maloval ilustrace a korigoval grafickou úpravu. Je to zatím nejvíce komplexní projekt, který jsem zpracoval. O tom svědčí i přizvání dalších odborníků potřebné k jeho realizaci. Mám k dispozici několik desítek ilustrací vhodných na výstavu a několik kopií knihy připravených k osobní prezentaci. Snažil jsem se vyzdvihnout problematiku transgender a nebinárních lidí výtvarnou formou, která nechce poučovat, ale vyprávět. Kniha je nositelem tématu současné doby a stojí na cestě vytvořeném výtvarném jazyku. Nabízí možnost rozšíření kapitol již vzniklých i rozšíření o kapitoly nové. Není vázaná pouze na český trh a může oslovit kohokoliv na světě.

Na závěr bych chtěl poděkovat všem, kteří mi během studia věnovali kus svého času. Svě rodině za dlouholetou podporu a svým přátelům za všechny okamžiky odreagování. Spolužákům za možnost sdílet naše poznatky a obavy, partnerovi za výdrž při krušných chvílích během diplomové práce a všem zaměstnancům ze Sutnarky za jejich nasazení.

Největší dík patří Renátě Fučíkové, vedoucí ateliéru Didaktické ilustrace, za její energii, obětavost a kolegiální přístup. Odcházet z fakulty je jako přestoupit z velkého korábu na nafukovací člun, ale s pocitem, že kapitánka loď si všechny ty čluny pečlivě hlídá svým dlouhým dalekohledem. A o to bude cesta po moři o něco klidnější.

7. Resumé

I am finishing my studies at the Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art with an artist's non-fiction picture book called *They, them – Stories from All over the Gender Spectrum*. I have decided to choose such a topic since as a queer person I am naturally interested in the issues concerning LGBTQ+ community, and since I already was doing research on transgender and nonbinary people for myself. I believed I could create a modern, educative book for readers ages 12 and up as my diploma work.

First, I created the art style through experimenting and then I started writing the text. Throughout my studies I relied mostly on digital painting and editing, so for my diploma work I decided to stand up to a challenge and paint with gouache. But eventually, thanks to discovering more about the gender spectrums, I combined digital and classic painting to come up with new and unique illustrations. To be precise, I used prints from a home inkjet printer and later applied gouache colour over that. The book contains six chapters presenting different stories of more than twenty transgender and nonbinary people through the Late Stone Age till today. The key moments of the publication are closeup portraits staring directly into the readers eyes and double-spread illustrations of specific environments.

Thanks to the school grant I was able to get a text editor and graphic designer. Both were very thorough, responsible and would listen to all my suggestions to get the best result. The book was then printed and produced in the studio *Voala* based in Prague. I decided to get two types of bookbinding – some in case binding, others in open-spine binding.

The most intense part of work took place during the spring of 2022 when I painted the illustrations, wrote the text, and guided the graphic editing process. It is so far the most complex project I have ever done. Now I have many original illustrations to present and some final books for self-promotion and to show publishers. The book is based on a topic of our times and is prepared to be shown all over the world, not just to the Czech public. There is a possibility to extend already existing chapters and even to add new ones. I tried to retell the experiences of transgender and nonbinary individuals in the form of short stories to make the beauty of living on the spectrum between the so-called two genders understandable to as many people as possible.

Seznam použitých zdrojů

I. Knižní a periodická literatura

SALISBURY, Martin a Morag STYLES. *Children's Picturebooks: The art of visual storytelling*. Druhé. Londýn: Laurence King Publishing, 2020. ISBN 978-1-78627-573-8.

HERDT, Gilbert H., 1996. *Third sex, third gender: beyond sexual dimorphism in culture and history*. New York: Zone Books. ISBN 978-0942299823.

FIFKOVÁ, Hana. *Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity*. Vyd. 2. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-1696-1.

OAKLEYOVÁ, Ann. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha: Portál, 2000. ISBN 9788071784036.

ICINORI. *E poi*. Řím: Orecchio Acerbo, 2018. ISBN 9788899064877.

ALEMAGNA, Beatrice. *Un grand jour de rien*. Paříž: Albin Michel Jeunesse, 2016. ISBN 978-2-226-32937-0.

BLAŽEK, Filip. *Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin*. V Praze: UMPRUM, 2020. ISBN 978-80-88308-12-6.

FIALA, Luděk a Jaroslav ZVĚŘINA, ed. *Moderní postupy v sexuologii*. Praha: Mladá fronta, 2019. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-80-204-5513-0.

FAFEJTA, Martin. *Sexualita a sexuální identita: sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1030-6.

II. Internetové zdroje

Queer: Stručná historie třetího pohlaví. IVysílání [online]. 2020 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10520528904-queer/220562210900013/>

Muxes – Mexico's third gender. The Guardian [online]. 27. 10. 2017 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=iiek6JxYJLs&ab_channel=TheGuardian

Infographic: What Does It Mean To Be Two-Spirit? My Gender is X [online]. November 9, 2020 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://mygenderisx.com/read/infographic-what-does-it-mean-to-be-two-spirit>

ROBB, John a Oliver J. T. HARRIS, 2018. *BECOMING GENDERED IN EUROPEAN PRE-HISTORY: WAS NEOLITHIC GENDER FUNDAMENTALLY DIFFERENT?* American Antiquity [online]. B.m.: Cambridge University Press, vol. 83, no. 1, pp. 128–147. Dostupné z: doi:10.1017/aaq.2017.54

PATTENDEN, Miles. *'A promiscuous she-pope with a dilated cervix': the legend of Pope Joan, who gave birth on a horse*. The Conversation [online]. February 22, 2021 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://theconversation.com/a-promiscuous-she-pope-with-a-dilated-cervix-the-legend-of-pope-joan-who-gave-birth-on-a-horse-155378>

HART, Rachel. *(N)either Men (n)or Women?: The Failure of Western Binary Systems*. Society for Classical Studies [online]. [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://classicalstudies.org/annual-meeting/148/abstract/ neither-men-nor-women-failure-western-binary-systems>

PATERNITI, Michael. *The Mountains Where Women Live as Men*. GQ [online]. March 10, 2014 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.gq.com/story/burnnesha-albanian-women-living-as-men>

MCDANIEL, Spencer. *Transgender and Intersex People in the Ancient World. Tales of Times Forgotten* [online]. August 21, 2020 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://talesoftimesforgotten.com/2020/08/21/transgender-and-intersex-people-in-the-ancient-world/>

SALBI, Zainab. *The Zainab Salbi Project Ep. 2: India's Third Gender Movement*. HuffPost [online]. 22. 11. 2016 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=PmWICmK37b4&ab_channel=HuffPost

Voguing and the House Ballroom Scene of New York City 1989-92. The Guardian [online]. 15 Dec 2011 [cit. 2022-04-23]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/fashion/gallery/2011/dec/15/vogue-ballroom-new-york>

Paris is Burning [film]. Režie Jennie LIVINGSTON. USA: Off-White Productions Prestige Pictures, 1991. Délka 78 min.

Seznam příloh

Příloha 1

Prvotní skici

Příloha 2

Prvotní skici

Příloha 3

Prvotní skici

Příloha 4

Hledání výtvarného stylu

Příloha 5

Hledání vhodné stylizace portrétů

Příloha 6

Zkouška digitální malby

Příloha 7

Hledání výtvarného vyjádření prostředí

Příloha 8

Příprava ilustrace v počítači a finální výsledek

Příloha 9

Hledání výtvarného zobrazení vzorů doplňující portréty

Příloha 10

Hledání výtvarného zobrazení informačních tabulek

Příloha 11

Finální obálka a různé varianty

Příloha 12

Ukázka dvoustrany

Příloha 13

Ukázka dvoustrany

Příloha 14

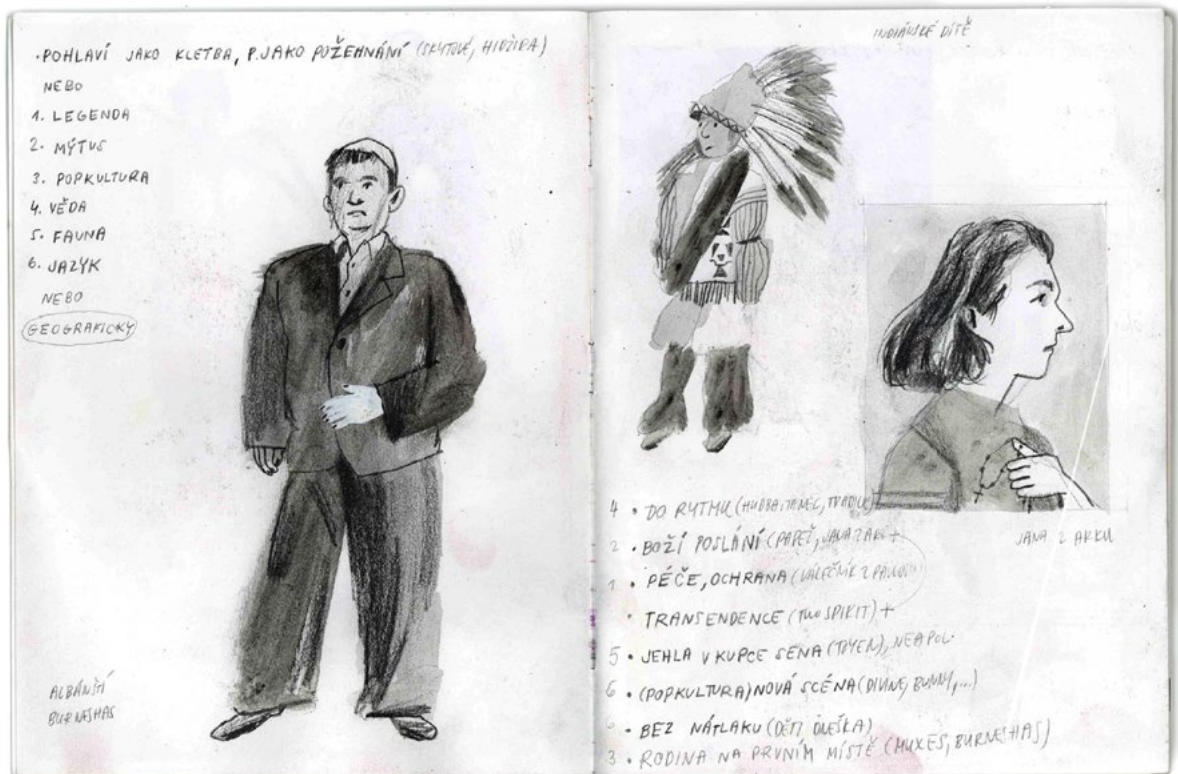
Ukázka dvoustrany

Příloha 15

Ukázka dvoustrany

Příloha 1

Prvotní skici¹

¹ ilustrace vlastní

Příloha 2

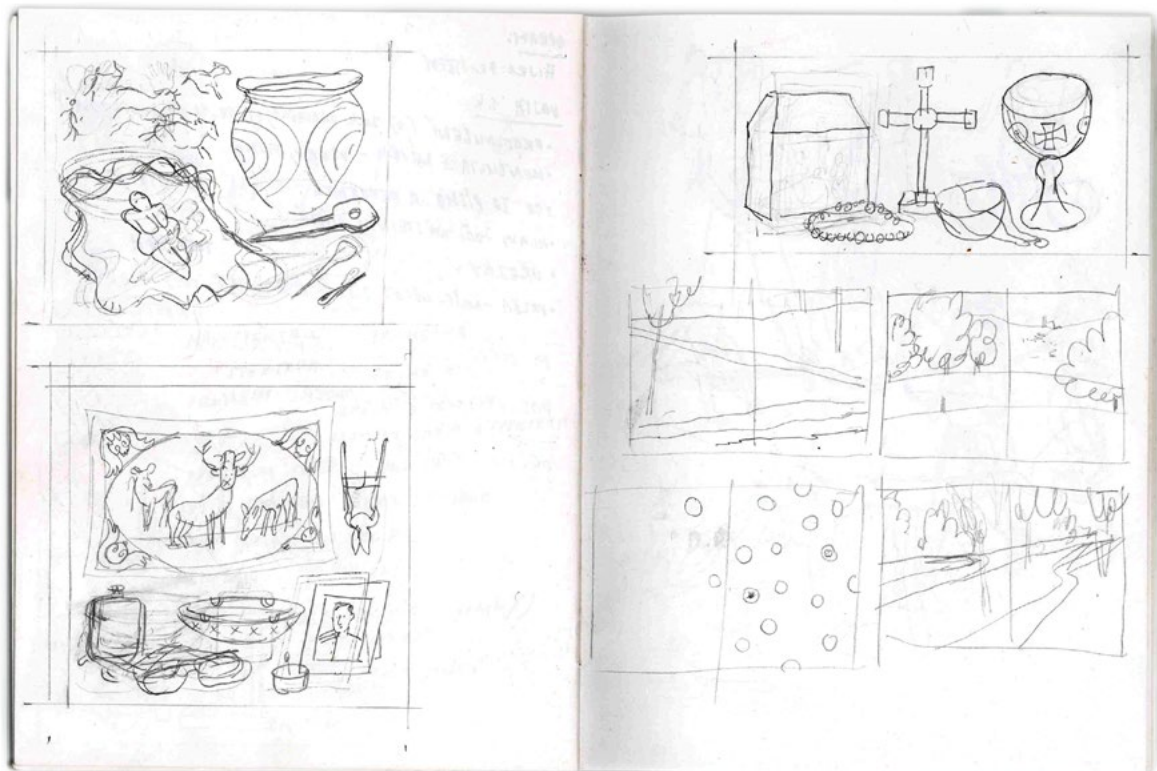
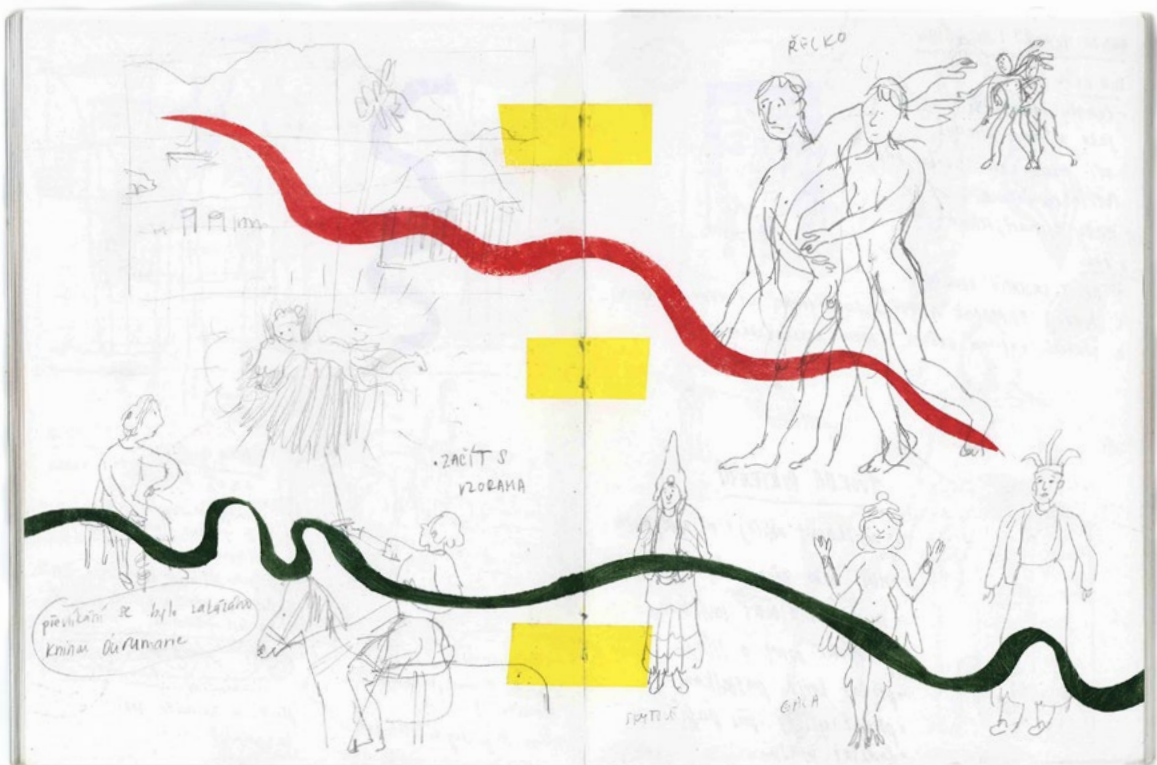
Prvotní skici²

² ilustrace vlastní

Příloha 3

Prvotní skici³

³ ilustrace vlastní

Příloha 4

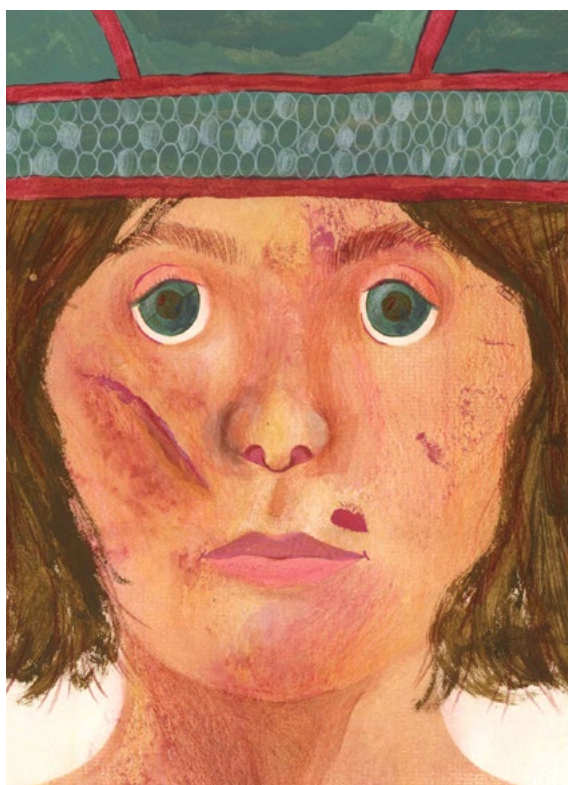
Hledání výtvarného stylu⁴

⁴ ilustrace vlastní

Příloha 5

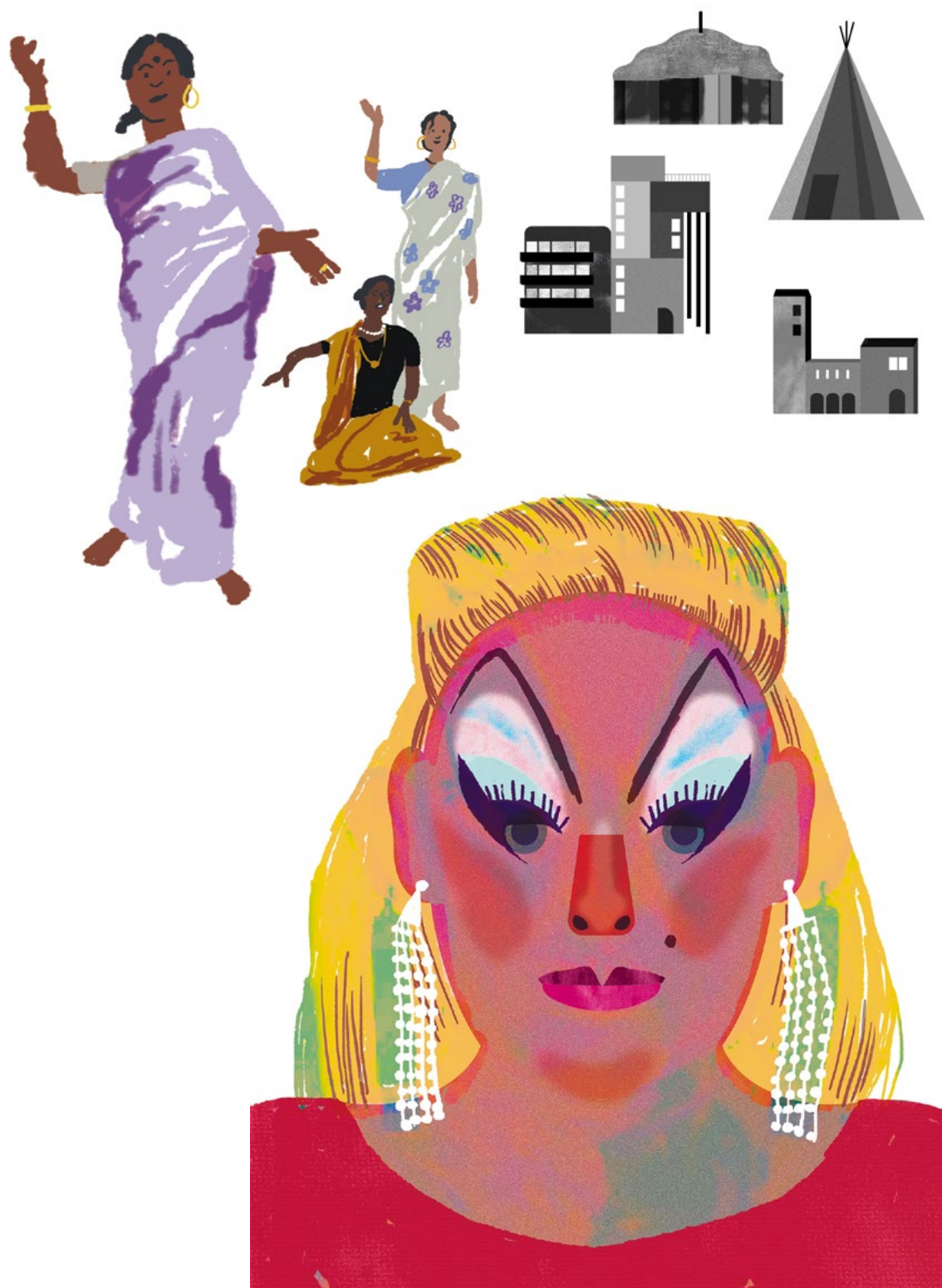
Hledání vhodné stylizace portrétů⁵

⁵ ilustrace vlastní

Příloha 6

Zkouška digitální malby⁶

⁶ ilustrace vlastní

Příloha 7

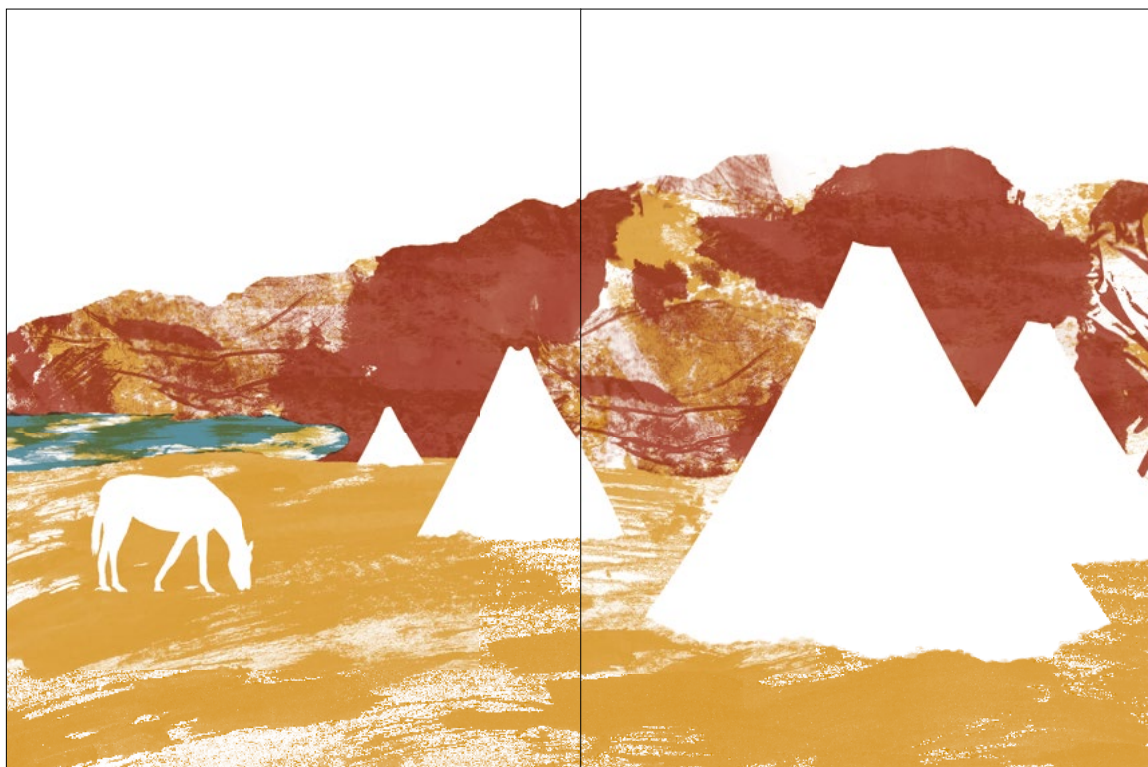
Hledání výtvarného vyjádření prostředí⁷

⁷ ilustrace vlastní

Příloha 8

Příprava ilustrace v počítači a finální výsledek⁸

⁸ ilustrace vlastní

Příloha 9

Hledání výtvarného zobrazení vzorů doplňující portréty⁹

⁹ilustrace vlastní

Příloha 10

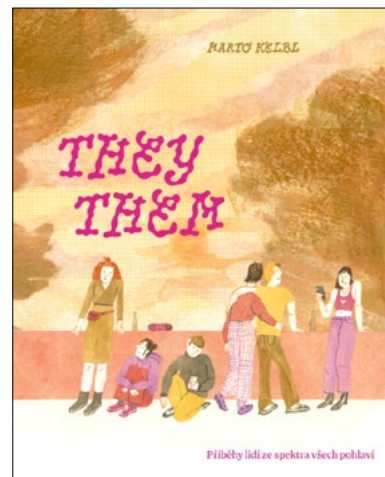
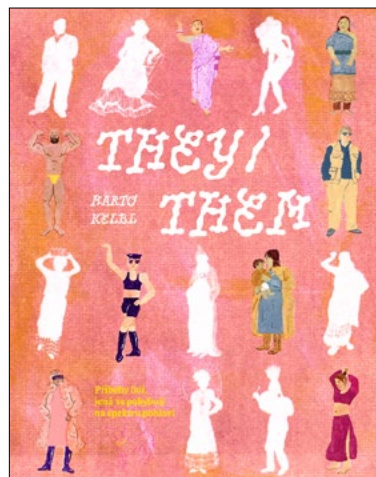
Hledání výtvarného zobrazení informačních tabulek¹⁰

¹⁰ ilustrace vlastní

Příloha 11

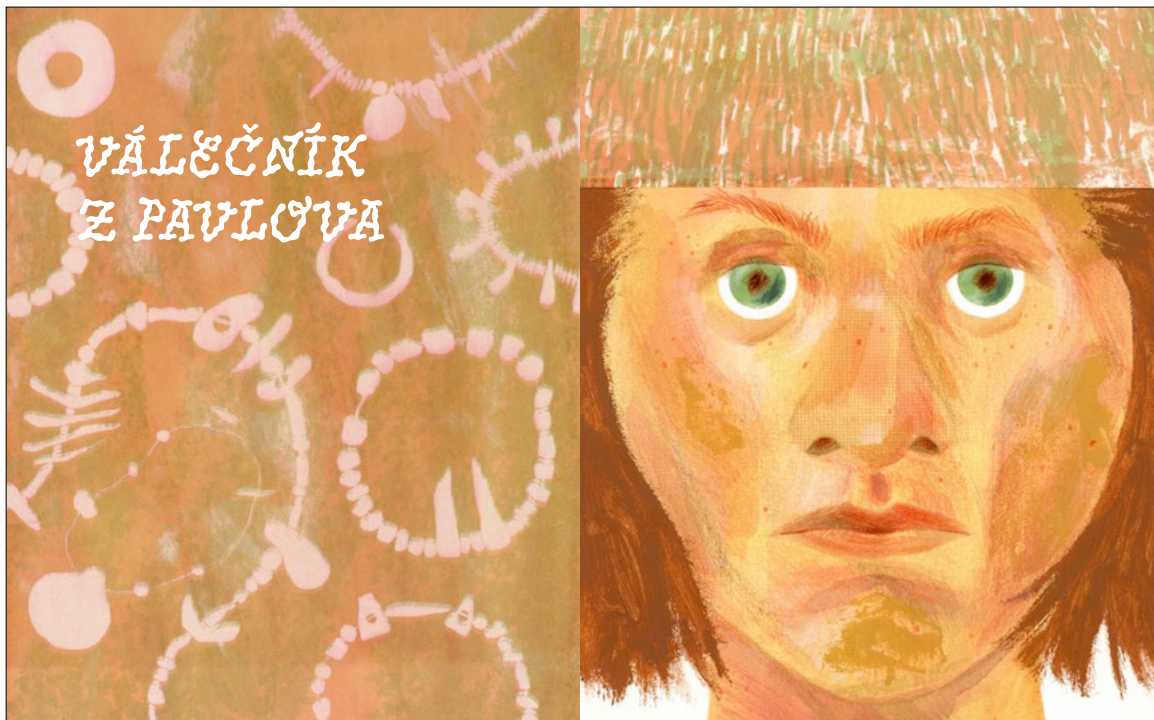
Finální obálka a různé varianty¹¹

¹¹ ilustrace vlastní

Příloha 12

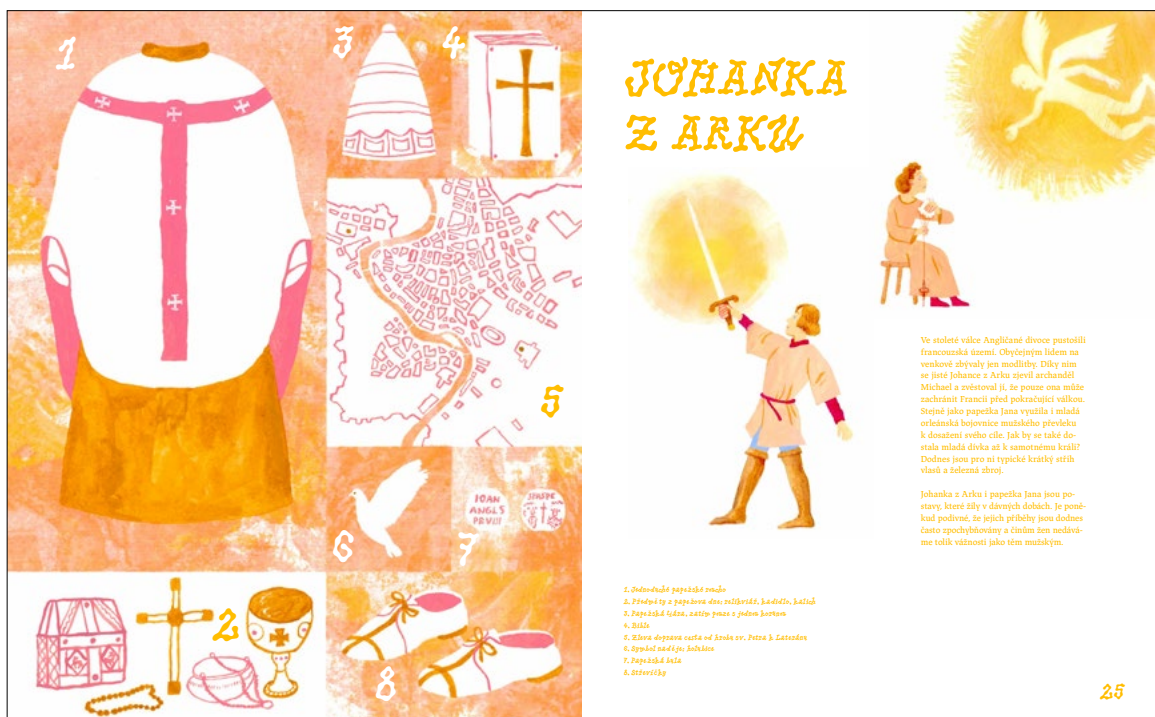
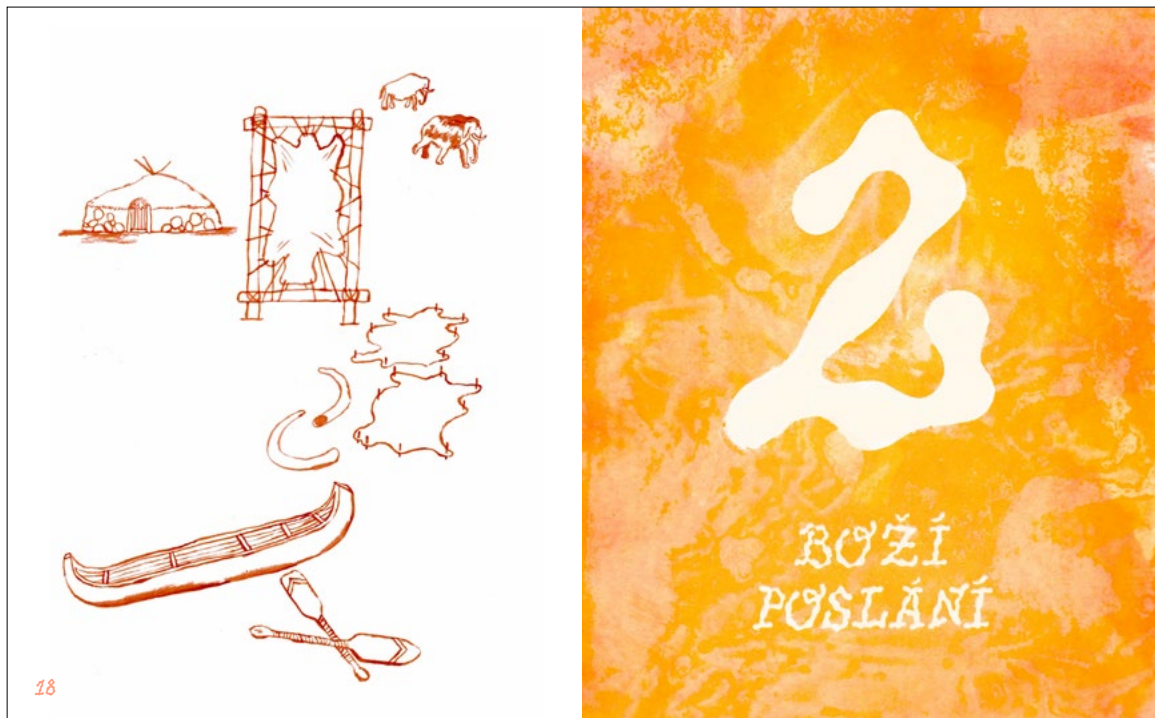
Ukázka dvoustrany¹²

¹² ilustrace vlastní

Příloha 13

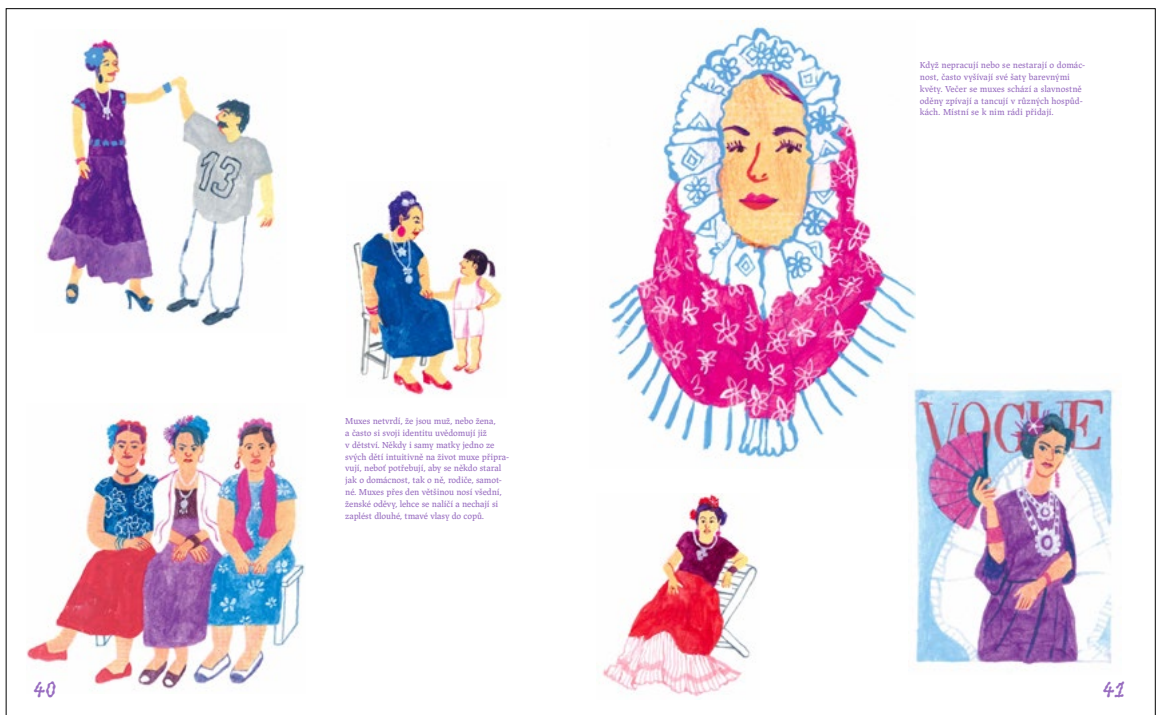
Ukázka dvoustrany¹³

¹³ ilustrace vlastní

Příloha 14

Ukázka dvoustrany¹⁴

¹⁴ ilustrace vlastní

Příloha 15

Ukázka dvoustrany¹⁵

1 **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8**

Sakartan
byl vysoký postavěným členem v armádě během albanického komunistického režimu a díky své změně velet muřám, kteří ho respektovali.

Qazimë
se stal burneshou ve dvanácti letech, aby svému otci dopřál syna, po kterém toužil.

Beke
byl samotářský farmář, který věřil, že by burneshou byl jeho osud.

Lume
se chtěl vyhnout domluvenému manželství a změna na burneshu mu přinesla kýženou svobodu.

1. *Ukázka z domy šatovské, tapety, placátka a popelnic*
2. *Albanická šepka, douda, kožený kufřík*
3. *Průhledná cigarety*
4. *Albanická šatovská šou, často jedinou šperku, která šatovská nosí*
5. *Průhledná*
6. *Albanická nosí podle počtůk v ruce, najde se jí ale klasické počtůk*
7. *Typický vrbák, který se nosí v Albanii se 44 proutůk podle v ruce, vyřezává se z jednoho kusu dřeva*
8. *Albanie, po vzhledu od nosí šatovské prouty a šouze šatovské polovotova*

49

Společnost se ve dvacátém století globalizovala a lidé dostali možnost větší individuality. S masivním nástupem módy, jako je móda a tak, bylo mnohá z nich ještě rozlehla a nové informace o světě. Spoustu chlapců tak zjistilo, že nejsou jediní, kteří mají muzku, spousta dívek zjistilo, že nejsou jedině, které milují ženy, a ještě větší spousta obou pohlaví zjistilo, že nejsou jediní, kteří se necítí dobře ve svém těle. Jejich rodiče ale na takovou věc nebyli připraveni a svoje vlastní děti často vyváděli a dávali. Většina z nich se vydala do velkých měst, kde se mohla stravit v davu a být sama sebou. Bylo jen otázkou času, než jako dříve se díky internetu objevily děti z nových, fenomenální kultura. Dalo by se říct, že USA se staly epicentrem změny.

Města, jako je New York, Chicago, Los Angeles, San Francisco nebo evropský Londýn či Paříž, tvořila relativně bezpečné místa pro všechny gaje, ležely a transgender osoby. V New Yorku byly často takzvané bály, ve kterých se soustředilo v kostýmech, tanci či zpěvu.

Bály vznikly díky insitativě černošských a hispánských Američanů, kteří zůstávali stále silně domoviny a tak rasové segregace. Bylo pro ně náročné najít práci, scházet si pokusně bydlení, jetit peníze a zajišťit rodinu.

66 67

¹⁵ ilustrace vlastní